

«Зелений курс» як стимул економічного розвитку територіальних громад Західного макрорегіону України в умовах війни

Башинська Ю. І.,

канд. екон. наук, старший науковий співробітник відділу
регіональної екологічної політики та природокористування
ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього»
НАН України, м. Львів

Анотація: В умовах воєнного стану в Україні та водночас з євроінтеграцією гостро постає питання економічного відновлення громад на засадах сталого розвитку. Саме «Європейський зелений курс», як головний законодавчий орієнтир Європейського Союзу визначає засади активного переходу країн-членів ЄС та країн-кандидатів на членство в ЄС до сталого розвитку та трансформації всіх основних сфер господарства. Територіальні громади як ключові виконавці змін на місцях повинні впроваджувати ці необхідні зміни найбільш ефективно та економічно вигідно для свого розвитку. Головними стимулами економічного розвитку територіальних громад відповідно до «Європейського зеленого курсу» є перехід на економіку замкнутого циклу, з впровадженням відновлюваних джерел енергії, різні види яких є доступними та доцільними до використання у всіх громадах України.

Ключові слова: «Європейський зелений курс», регіон, економіка, сталий розвиток.

«Європейський зелений курс» доцільно розглядати як один з каталізаторів економічного розвитку українських територіальних громад в умовах війни. Повномасштабна війна в Україні, що триває вже більше трьох років, створює безпрецедентні виклики для територіальних громад України.

Разом з цим, труднощі можна також розглядати, як можливість для зростання та відновлення економіки на засадах сталого розвитку, зокрема для тилкових регіонів країни. Європейська зелена угода (EGD) [1], наріжний камінь стратегії Європейського Союзу щодо досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року, може стати стимулом для економічного розвитку громад Західного макрорегіону України. «Європейський зелений курс» не лише узгоджується з глобальними цілями сталого розвитку, але й відповідає міжнародним зобов'язанням України в сфері екологічних та економічних перетворень на шляху до євроінтеграції.

EGD представляє всеохоплюючу дорожню карту, яка визначає пріоритетність екологічних інвестицій, сприяння економіці замкнутого циклу, розвитку відновлюваної енергетики та впровадження екологічно безпечних інновацій. Для українських територіальних громад, які борються з економічними наслідками війни, принципи, закладені в EGD, можуть

служувати стратегічною основою для відновлення та стійкості в кількох важливих напрямках розвитку господарства одночасно. Використовуючи європейські зелені ініціативи, вже сьогодні громади Західного макрорегіону України можуть стимулювати місцеву економіку, створювати нові робочі місця та підвищувати якість життя населення, а також сприяти виконанню міжнародних кліматичних зобов'язань України.

Важливо, що однією з найнагальніших потреб українських громад під час війни є відновлення пошкодженої чи знищеної інфраструктури, зокрема в енергетиці. Фінансові механізми ЄС, пов'язані з EGD, можуть забезпечити суттєве фінансування для проектів з відновлення, що мають на меті сталий розвиток громад. Інвестиції у відновлювані джерела енергії, такі як сонячна, вітрова, геотермальна, малі ГЕС створюють можливості для досягнення енергетичної незалежності громад Західного макрорегіону України, одночасно зменшуючи залежність від викопного палива. Громади можуть залучити фінансові ресурси на створення мікромереж, що працюють на відновлюваних джерелах енергії, забезпечуючи стабільне енергопостачання в часи невизначеності у зв'язку зі значними пошкодженнями та руйнуваннями енергетичної системи України росією. Крім того, стимулювання місцевого виробництва зелених технологій могло б підвищити економічну активність і створити нові робочі місця в громадах.

Доцільно взяти до уваги, що перехід до економіки замкнутого циклу є важливим аспектом EGD, який може бути особливо корисним стимулом економічного зростання для українських громад. Пропагуючи такі практики, як сортування, переробка, утилізація відходів і стале сільське господарство, громади можуть зменшити кількість нагромаджених відходів, видобувати з них біогаз та оптимізувати використання ресурсів. Цей перехід може відкрити нові шляхи для підприємництва, заохочуючи місцеві підприємства до інновацій у сферах створення екологічних продуктів і послуг. Розвинуте сільське господарство в громадах Західного макрорегіону України на достатньо високому рівні сприяє інтеграції сталих європейських практик, тим самим підвищуючи стійкість до перебоїв у логістиці поставок, спричинених війною.

Крім того, розвиток екотуризму може стати життєво важливим економічним двигуном для постраждалих регіонів. Коли громади відновлюються, вони можуть використовувати природно-географічні особливості та культурну спадщину, зосереджуючись на сталому туризмі. EGD заохочує збереження біорізноманіття та екосистем, елементів, які можуть привабити екологічно свідомих мандрівників. Розвиваючи екологічно чисті туристичні ініціативи, місцеві громади можуть отримувати прибуток, одночасно сприяючи збереженню та повазі до своїх унікальних природних і культурно-історичних ресурсів.

Взаємодія з партнерами з ЄС має вирішальне значення для реалізації потенціалу EGD в українському контексті. Спільні ініціативи можуть сприяти

передачі знань, технологій, дозволяючи українцям впроваджувати найкращі практики сталого розвитку та інновацій в своїх громадах. Створення мереж співпраці з європейськими університетами та дослідницькими установами могло б посилити місцевий потенціал для вирішення екологічних проблем, одночасно сприяючи економічному зростанню.

Отже, можна зробити висновки, що «Європейський зелений курс» за умови ефективного застосування може стати для українських територіальних громад багатofункціональною основою для відновлення та інновацій у час війни і у післявоєнний період. Надаючи пріоритет зеленим інвестиціям, розвиваючи відновлювану енергетику, сприяючи сталим практикам і охоплюючи екотуризм, ці громади можуть прокласти шлях до сталого, енергонезалежного майбутнього.

Список використаних джерел:

1. European Green Deal policies and sustainability. Available at: <https://egd-report-2023.unsdsn.org/european-green-deal-policies-and-sustainability/>

Annotation: In the conditions of martial law in Ukraine and at the same time with European integration, the issue of economic recovery of communities on the basis of sustainable development is acute. It is the "European Green Deal", as the main legislative guideline of the European Union, that defines the principles of the active transition of EU member states and candidate countries for EU membership to sustainable development and transformation of all major sectors of the economy. Territorial communities, as key executors of changes on the ground, must implement these necessary changes most effectively and economically beneficially for their development. The main incentives for the economic development of territorial communities in accordance with the "European Green Deal" are the transition to a circular economy, with the introduction of renewable energy sources, various types of which are accessible and appropriate for use in all communities of Ukraine.

Keywords: "European Green Deal", region, economy, sustainable development.